

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—, za leto Din 60.—, za dve leti Din 110.—, za tri leti Din 160.—, za štiri leti Din 210.—, za pet leti Din 260.—, za šest leti Din 310.—, za sedem leti Din 360.—, za osem leti Din 410.—, za devet leti Din 460.—, za deset leti Din 510.—, za enajst leti Din 560.—, za dvanajst leti Din 610.—, za trinajst leti Din 660.—, za četrtnoletje Din 710.—, za petletje Din 760.—, za šestletje Din 810.—, za sedemletje Din 860.—, za osemletje Din 910.—, za devetletje Din 960.—, za desetletje Din 1010.—, za enajsetletje Din 1060.—, za dvanajsetletje Din 1110.—, za trinajsetletje Din 1160.—, za četrtnoletje Din 1210.—, za petletje Din 1260.—, za šestletje Din 1310.—, za sedemletje Din 1360.—, za osemletje Din 1410.—, za devetletje Din 1460.—, za desetletje Din 1510.—, za enajsetletje Din 1560.—, za dvanajsetletje Din 1610.—, za trinajsetletje Din 1660.—, za četrtnoletje Din 1710.—, za petletje Din 1760.—, za šestletje Din 1810.—, za sedemletje Din 1860.—, za osemletje Din 1910.—, za devetletje Din 1960.—, za desetletje Din 2010.—, za enajsetletje Din 2060.—, za dvanajsetletje Din 2110.—, za trinajsetletje Din 2160.—, za četrtnoletje Din 2210.—, za petletje Din 2260.—, za šestletje Din 2310.—, za sedemletje Din 2360.—, za osemletje Din 2410.—, za devetletje Din 2460.—, za desetletje Din 2510.—, za enajsetletje Din 2560.—, za dvanajsetletje Din 2610.—, za trinajsetletje Din 2660.—, za četrtnoletje Din 2710.—, za petletje Din 2760.—, za šestletje Din 2810.—, za sedemletje Din 2860.—, za osemletje Din 2910.—, za devetletje Din 2960.—, za desetletje Din 3010.—, za enajsetletje Din 3060.—, za dvanajsetletje Din 3110.—, za trinajsetletje Din 3160.—, za četrtnoletje Din 3210.—, za petletje Din 3260.—, za šestletje Din 3310.—, za sedemletje Din 3360.—, za osemletje Din 3410.—, za devetletje Din 3460.—, za desetletje Din 3510.—, za enajsetletje Din 3560.—, za dvanajsetletje Din 3610.—, za trinajsetletje Din 3660.—, za četrtnoletje Din 3710.—, za petletje Din 3760.—, za šestletje Din 3810.—, za sedemletje Din 3860.—, za osemletje Din 3910.—, za devetletje Din 3960.—, za desetletje Din 4010.—, za enajsetletje Din 4060.—, za dvanajsetletje Din 4110.—, za trinajsetletje Din 4160.—, za četrtnoletje Din 4210.—, za petletje Din 4260.—, za šestletje Din 4310.—, za sedemletje Din 4360.—, za osemletje Din 4410.—, za devetletje Din 4460.—, za desetletje Din 4510.—, za enajsetletje Din 4560.—, za dvanajsetletje Din 4610.—, za trinajsetletje Din 4660.—, za četrtnoletje Din 4710.—, za petletje Din 4760.—, za šestletje Din 4810.—, za sedemletje Din 4860.—, za osemletje Din 4910.—, za devetletje Din 4960.—, za desetletje Din 5010.—, za enajsetletje Din 5060.—, za dvanajsetletje Din 5110.—, za trinajsetletje Din 5160.—, za četrtnoletje Din 5210.—, za petletje Din 5260.—, za šestletje Din 5310.—, za sedemletje Din 5360.—, za osemletje Din 5410.—, za devetletje Din 5460.—, za desetletje Din 5510.—, za enajsetletje Din 5560.—, za dvanajsetletje Din 5610.—, za trinajsetletje Din 5660.—, za četrtnoletje Din 5710.—, za petletje Din 5760.—, za šestletje Din 5810.—, za sedemletje Din 5860.—, za osemletje Din 5910.—, za devetletje Din 5960.—, za desetletje Din 6010.—, za enajsetletje Din 6060.—, za dvanajsetletje Din 6110.—, za trinajsetletje Din 6160.—, za četrtnoletje Din 6210.—, za petletje Din 6260.—, za šestletje Din 6310.—, za sedemletje Din 6360.—, za osemletje Din 6410.—, za devetletje Din 6460.—, za desetletje Din 6510.—, za enajsetletje Din 6560.—, za dvanajsetletje Din 6610.—, za trinajsetletje Din 6660.—, za četrtnoletje Din 6710.—, za petletje Din 6760.—, za šestletje Din 6810.—, za sedemletje Din 6860.—, za osemletje Din 6910.—, za devetletje Din 6960.—, za desetletje Din 7010.—, za enajsetletje Din 7060.—, za dvanajsetletje Din 7110.—, za trinajsetletje Din 7160.—, za četrtnoletje Din 7210.—, za petletje Din 7260.—, za šestletje Din 7310.—, za sedemletje Din 7360.—, za osemletje Din 7410.—, za devetletje Din 7460.—, za desetletje Din 7510.—, za enajsetletje Din 7560.—, za dvanajsetletje Din 7610.—, za trinajsetletje Din 7660.—, za četrtnoletje Din 7710.—, za petletje Din 7760.—, za šestletje Din 7810.—, za sedemletje Din 7860.—, za osemletje Din 7910.—, za devetletje Din 7960.—, za desetletje Din 8010.—, za enajsetletje Din 8060.—, za dvanajsetletje Din 8110.—, za trinajsetletje Din 8160.—, za četrtnoletje Din 8210.—, za petletje Din 8260.—, za šestletje Din 8310.—, za sedemletje Din 8360.—, za osemletje Din 8410.—, za devetletje Din 8460.—, za desetletje Din 8510.—, za enajsetletje Din 8560.—, za dvanajsetletje Din 8610.—, za trinajsetletje Din 8660.—, za četrtnoletje Din 8710.—, za petletje Din 8760.—, za šestletje Din 8810.—, za sedemletje Din 8860.—, za osemletje Din 8910.—, za devetletje Din 8960.—, za desetletje Din 9010.—, za enajsetletje Din 9060.—, za dvanajsetletje Din 9110.—, za trinajsetletje Din 9160.—, za četrtnoletje Din 9210.—, za petletje Din 9260.—, za šestletje Din 9310.—, za sedemletje Din 9360.—, za osemletje Din 9410.—, za devetletje Din 9460.—, za desetletje Din 9510.—, za enajsetletje Din 9560.—, za dvanajsetletje Din 9610.—, za trinajsetletje Din 9660.—, za četrtnoletje Din 9710.—, za petletje Din 9760.—, za šestletje Din 9810.—, za sedemletje Din 9860.—, za osemletje Din 9910.—, za devetletje Din 9960.—, za desetletje Din 10010.—

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 21, L. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Našemu očetu

Ko bomo v nedeljo slovesno praznovali šestdesetletnico mašništva nadškofa dr. Antona Jegliča, se bomo predvsem spomnili, da je on naš in ves naš, največji prijatelj slovenskega delavstva, onih, ki v potu obraza služijo svoj borni kruh.

Nadškof se je vedno zavedal, da je sin slovenske kmetijske hiše in zemlje, ki družini zagotavlja obstoj samo po trdem in poštenem delu. Tudi njegovo dušno pastirovanje je bilo vseskozi trdo delo. Treba je bilo globoko zorati našo kulturno njivo, jo očistiti plevela in čuvati nad rastjo vanjo položenega semena moralnih in socialnih naukov resničnega in dejavnega krščanstva. Vsak dan našega nadškofa je bil delavnik od zore do mraka, nobeden ni bil brez žrtev in trpljenja, vsi plodovi tega dela so bili drago kupljeni v neprestanem trudu.

Ker je nadškof Jeglič ves iz zdravega slovenskega delovnega ljudstva, zato tako globoko pozna srce našega človeka, ki se bori in trudi, kakor malokdo drugi. Zato je tudi njegovo pastirsko delo, njegovo prizadevanje za izobrazbo našega naroda, njegova pomoč pri dvigu našega kmeta in delavca rodila tolike sadove. Naš nadškof ve, da so socialne in gospodarske razmere življenja ogromne važnosti za moralno zdravje in kulturni napredek ljudstva; zato je vedno pospeševal in podpiral delo za izboljšanje naših družabnih razmer, za dostojno eksistenco našega delavstva, za boljše in lepše življenjske pogoje našega malega človeka. Bil je in je še danes prav tako ko prvi dan, ko je prišel med nas kot škof, ves navdušen za delavsko organizacijo; vedno jo je priporočal in skrbel, da bi bila močna; delal je zanj in molil in je bil vedno moder svetovalec njenim voditeljem, katerim je dajal poguma, da niso omagali sredi težav od zunaj in od znotraj.

Nadškof pa je tudi vedno bil in je največji prijatelj mladine, vseh mladih sil, ki stremijo za boljšimi razmerami v človeški družbi in za pravico vsakemu človeku, ki pošteno dela in ustvarja s svojim trudopolnim delom družbi bogastvo. Opozarjal je obenem, da je največje bogastvo pošteno srce, plemenita duša in moralno zdravje. Brez takih mož kakor je naš škof Jeglič, bi še tako velik gmoten in socialen napredek ne imel pravega smisla, ne bi bil trajen in ne bi prinesel prave sreče, zakaj on je vedno kazal delu njegov resnični smoter: da človek postane srečno boljši, da se ljudstvo dvigne etično in kulturno, da bi delavski človek bil nositelj zdravješe in srečneje bodočnosti tudi v duševnem in duhovnem oziru. Prav zato je delavstvo razumelo škofa Jegliča in škof de-

Nov volilni red za delavske zbornice

20. in 21. julija 1933 se je vršila v ministrstvu za socialno politiko v Beogradu konferenca, kateri so prisostvovali zastopniki vseh glavnih strokovnih organizacij v Jugoslaviji. Jugoslovansko strokovno zvezo sta zastopala tajnik Peter Lombardo ter dr. Franjo Jež iz Beograda. Konferenco je vodil načelnik oddelka za socialno skrbstvo g. Jeremič. Konferenca naj bi fiksirala tak enoten volivni red za vso državo, da bi ustrezal željam vsega delavstva in nameščenstva ter vsem sindikatom.

Ministrstvo je predložilo osnutek novega enotnega volivnega reda, ki naj bi bil podlaga konferenci. S tem osnutkom se na tem mestu ne bomo podrobno pečali, ugotoviti pa moramo, da nekatere in to bistvene določbe neizpodbitno dokazujejo, da je ta osnutek izdelalo centralno tajništvo Delavskih zbornic socialnim demokratom v prid, ki ga je po ministrstvu za socialno politiko serviralo strokovnim sindikatom v izjavo.

V bistvu naj bi predloženi volivni red za vsako ceno zajamčil socialni demokraciji večino v zbornicah.

Načelnik g. Jeremič je uvodoma naglasil željo, naj zastopniki sindikatov podajo načelne izjave, iz katerih naj se razvidi zlasti, če so sindikati za ali proti izvedbi volitev v Delavske zbornice. Pri načelnih izjavah pa se je takoj pokazalo, da konferenca ne bo rodila nikakega pozitivnega zaključka. Marksisti so se razdelili v dve do skrajnosti nasprotujoči si grupi in sicer na tako zvane »komoraše«, sedanje absolutne gospodarje v Delavskih zbornicah, in na močno opozicijo novega svobodnega sindikata, katerega vodi g. Vekoslav Bratkovič iz Beograda.

G. Bratkovič je navajal silno nezdrave razmere, ki vladajo v beograjski in drugih zbornicah v južnem delu naše države. Odločno je zahteval, da ministrstvo napravi red na ta način, da razreši vse sedanje uprave in jih pokliče na odgovornost radi dosedanjega delovanja. Šele tako očiščene Delavske zbornice bi bile v stanju, izvesti nove volitve. Na

lavstvo, zato ga k idealom stremeča mlada nepokvarjena srea tako ljubijo in on nje.

Zato bo tudi za vse naše delavsko ljudstvo biserni jubilej mašništva nadškofa dr. Jegliča velik praznik, ob katerem se bomo okoli njega zbrali vsi v spoštovanju in ljubezni kakor okoli svojega očeta, ki nas je vzgajal, ki nam sveti kot zgled požrtvovalnega delovnega življenja, kojega nauki nam bodo životvorna načela, ker so se vedno skladali z njegovim življenjem dela in molitve ter nesebičnega truda za druge!

isto načelno stališče so se postavili zastopniki nacionalnih sindikatov Jugoslavije. Zastopniki Bratkovičeve marksistične struje, kakor tudi zastopniki nacionalnih sindikatov so odločno zahtevali, da se v Delavske zbornice postavijo komisarijati. Padali so iz teh dveh strani tako silni očitki na račun »komorašev«, da je to naravnost škandal tako za sindikalni pokret kakor tudi za prizadete delavske zbornice.

Prvi dan konference je bil tedaj zaključen v znamenju prerokanja, očitanja korupcije z vsemi mogočimi nečednimi pridevki. Naslednji dan naj bi se konferenca po želji ministrstva kakor tudi po želji zastopnikov Jugoslovanske strokovne zveze in Radniškega strokovnega saveza v Zagrebu podrobno pečala s predloženim osnutkom volivnega reda. Na žalost pa je bil drugi dan nadaljevanje prvega s še poostreno medsebojno borbo. Po daljšem vsestranskem napadanju ene in druge strani so zastopniki nacionalnih sindikatov (g. Stankovič) ter zastopniki Bratkovičeve grupe podali pismene načelne izjave, v katerih zahtevajo predvsem razrešitev sedanjih uprav Delavskih zbornic in upostavitve komisarijev, ki naj izvedejo volitve. S tem so nacionalni in marksistični »antikomoraši« zapustili konferenco.

Zastopnik Jugoslovanske strokovne zveze je podal sledečo načelno izjavo:

»Jugoslovanska strokovna zveza je načelno in principiarno proti komisarijatom v Delavskih zbornicah, kakor tudi v ostalih delavskih socialnih ustanovah, to pa iz razloga, ker pomeni komisarijat konec demokracije in avtonomije teh ustanov. Jugoslov. strokov. zveza je za izvedbo svobodnih volitev v Del. zbornicah. Zahteva pa, da se uzakoni tak volivni red, ki bo izključeval vsako manipulacijo ostoječemu režimu v Delav. zbornicah, ki stremi za tem, da proti svobodni volji delavstva obdrži oblast zbornice še nadalje v svojih rokah. Predvsem gre naša zahteva za tem, da se volitve izvedejo po volivnih odborih, ki bodo sestavljeni iz zastopnika oblasti, zastopnika Delavske zbornice in po enega zastopnika od vsake pri Delavski zbornici registrirane strokovne centrale.

Delavska zbornica v Ljubljani ima svoj volivni red že odobren od leta 1928. Ta volivni red odgovarja demokraciji in ustreza razmeram in prilikam. Zato zahtevamo, da se izvršijo volitve v slovensko Delavsko zbornico temeljem obstoječega volivnega reda. Za ostale pokrajine naj se izdelajo ali enotni ali posebni volivni redi, prilagojeni razmeram in potrebam. Uverjeni smo, da bo do

Poročila z delavskih bojišč

Vin čur

Rajši svobodo, kot kruh.

Pri Zgornji Kungoti v Slov. goricah je te dni razpravljalo viničarsko razsodišče vprav svojevrsten slučaj, vreden, da zve o njem javnost. Vinogradnik je odpovedal viničarju službo in bi ta moral že 15. julija izprazniti stanovanje, pustiti pa tam tudi vse (krompir, koruzo, fižol), kar si je spomladl vsačil. Semena je kupil, sam oral, sadil in čkopal. To, kar bi sedaj zrastle, pa naj spravimo drugi. Zato se odpovedi ni vdal in je zadevo predložil v razsodbo viničarski komisiji. Po svojem zastopniku je zoper vinogradnika navajal, kako je bil letos februarja sprejet v službo z viničarsko knjižico, da so se pogodili za stanovanje v viničariji in da takoj dobi od vinogradnika dve kravi, katere bodo dajale najmanj 12 litrov mleka na dan. Ko pa je selitev pripeljal, se prvič že ni smel nastaniti v dogovorjeni viničariji, marveč le spodaj na majeriji, potem pa kar cela dva meseca ni dobival nič več ko le dva litra mleka na dan, kar je bilo za sedemčlansko družino mnogo premalo. Pri vsakem denarnem izplačilu je bil odtegljaj in sam ni megal vedeti zakaj, kar do danes znaša že vsoto 200 Din. Razmerje je postajalo nevdružno in od dne do dne bolj napeto, predvsem ko je naenkrat bila predložena nova pismena pogodba, po kateri bi se pogoji še poslabšali in bi bil viničar degradiran na majerja (majerja ne štiti viničarski red!). Viničar pa predložene pogodbe ni hotel podpisati; zato smatra, da bo ravno v tem vzrok predčasne odpovedi. Sklicuje se na viničarski red, ki ne dovoljuje vinogradniku, da bi viničarju med letom pogodbo poslabšal, da je vinogradnik dolžan v redu dajati viničarju, za kar se je ta z njim pogodil, nikakor pa vinogradnik nima pravice samovoljno in predčasno odpovedati službe, alko tega ni predhodno dovolila viničarska komisija. Zato predlaga, naj komisija razsodi, da more ostati v službi do konca viničarskega leta, da se mu ne smejo vzeti poljski pridelki in da mu vinogradnik povrne vso škodo na odtegnjenem mleku in zasluzku.

Vinogradnik se je viničarjevim navedbam protivil, češ to so zanj same brezpomembne malenkosti, zasluzka ni odtegoval on, marveč le njegov oskrbnik, kot vzrok predčasne odpovedi pa smatra za opravičeno, ker je otrok viničarjevega zeta ukradel vinogradnici 800 Din. Navzoči viničar, njegova žena, sin, zet in njegova žena so temu ugovarjali, da je otrok to storil brez njihove vednosti, denar pa je bil takoj vrnjen, predvsem pa so se o zadevi itak že poravnali ter je vinogradnica orožnika, ki je tatu odkril, naprosila, naj niti otroka, niti staršev ne ovadi in je tudi tako ostalo.

Člani komisije so se naenkrat znašli na razpotju, kako naj v smislu viničarskega reda razsodijo. Zastopnik viničarja je ugotavljal, da odgovarja viničar le za svoje delovne moči, stare

nad 16 let. To nepravilno fanto pa je staro komaj 11 let. Ne more se zagovarjati tatvina, niti se ne sme prezreti mladost hudodeleca. Tu ne gre, da bi zategadelj obsodili in kaznovali celo družino in jo vrgli iz stanovanja ter ji vzeli vsa sredstva za preživljanje tja preko bodoče zime. Kdo prevzame odgovornost, da ne bodo vsi skupaj naravnost prisiljeni krasti. Predsednik komisije je dal poklicati orožnika, ki je preiskoval »zločin« tega otroka. Orožnik je zraven ostalega še izpovedal, da sta starša (viničarjev zet in njegova žena) vedela za ukradeni denar in ga lastnici nista izročila prej, kakor šele po preiskavi. S tem sta otrokova starša zakrivila kazenski prestop ek utaje in se je zato mogla po § 20. viničarskega reda vsa krivda prenesti na viničarja samega kot poglavarja družine, ki do tega dne sploh nič ni vedel, kaj se je go-dilo. Le-ta je skozi in skozi pošten, nikdar (še je kaznovan, sedaj pa je po viničarski komisiji (ker je tak viničarski red) obsojen za dejanja drugih. Mora se izseliti v 14 dneh, do pridelkov na njivi zgubi vsako pravico. Dobi le 500 Din odškodnine za seme in delo.

Taka razsodba je naravnost porazno zadela nesrečno viničarsko družino. Pričakovali so, da dobio, kar se jim dolguje, tako pa so izgubili še to malo, kar so dosedaj imeli. Mati je jokala in vancmer trdila: mi smo vsejali, zato je naše in tega ne opustimo. Mlajša, mati nesrečnega otroka, je obupno stiskala pesti in grozila, da bo kar vse svoje štiri otroke pobila in naj se zgodi ž njo kar se hoče, saj itak ne more tako živeti. Stari sivolasi viničar pa je vzdihoval: nisem kriv pa nisem, zakaj me preganjate, zakaj me tirate v obup! Celotni prizor pa je postal še mučnejši. Viničarjev zastopnik jim je tolmačil, da so pač take določbe viničarskega reda in jim priporočal, naj razsodbo viničarske komisije sprejmejo, naj se izselijo, za odškodnino mleka in za odtegnjeni zasluzek pa naj še posebej težijo vinogradnika. To je edini izhod za dosego njihove pravice. Zdaj pa se je postavil navzoči orožnik na stališče, da ako bo šla zadeva na sodišče, potem on nikakor ne more ugoditi temu, da zadeve o ukradenem denarju in o utaji ne bi ovadil sodišču, marveč mora sedaj zeta in njegovo ženo, ker sta po komisiji obsojena, da morata zapustiti dosedanje bivališče, takoj aretirati in odvesti v sodnijske zapore. Zopet je tako zakon. Torej odpovedati se vsakemu nadaljnjemu zahtevku (za vsoto 1400 Din), v celoti priznati razsodbo te komisije in postati kar naenkrat brez stanovanja, brez vsakih življenjskih sredstev že sedaj, kaj pa bo takrat, ko bo nastopila zima — zato pa ostati prost in za otrokov zločin nekaznovan, ali pa vztrajati na prvotni zahtevi, pa se pustiti gnati kot največji hudodelec v zapor. Eno ali drugo. »Podpišite!« je vzkliknil zet očetu, viničarju. Rajši bomo lačni in brez kruha, pa magari da smo še zraven na cesti. Koliko jih je, ki se jim godi kakor nam, pa so vendar nedolžni. Bog je pričal!

In tako se je zgodilo. Rekel bi kdo, da se jim

prav godi. Toda, kdor ima vest in pozna vse krute razmere, v katerih morajo biti premnoge viničarske družine, ta bo moral priznati, da je ta razsodba precej zgrešena. Ali je sedaj zajamčeno, da ta čisto po paragrafih prizadeta viničarska družina more ostati poštena? Tatov ne zapirajo, tatiče pa kar obešajo...

Rudarji

Trbovlje. Potek evharistične proslave. Kljub izgledu slabega vremena so se množice delavstva od blizu in daleč že pred deveto uro začele zbirati na prostoru rud. gasilnega doma. Pozdravni in globoko zamišljeni govor g. ravn. Hrastelja je vernike navdušil, da so kljub dežju vztrajali do konca slavnosti. Sv. maši je prisostvovalo nad 8.000 ljudi, v sprevedu pa jih je korakalo 5.000; če bi ne bilo dežja, smo prepričani, da bi bil spreved procesije še enkrat tolikšen. Vsa slavnost, ki je imela res samo verski namen, pa je pokazala, da rudarsko delavstvo še ni izgubilo upanja v Boga, kakor to mnogi trdijo. Nekaterim seveda ni bilo prav, toda verniki grede tudi mimo onih in zadostijo svoji potrebi in dolžnosti, kar je edino prav od katoličana, ki si svoje vesti ne da diktirati od nikogar. Katoličani, pokazali ste svojo dolžnost, storite to tudi v bodoče in vsikdar! S prizadevanjem posameznika bo postalo delavstvo drug drugemu brat in takrat bodo napočili boljši časi tudi za vsakterega delavca.

Trbovlje. Mladinska kuhinja. Banovina je nekako zasigurala kredit za 600 otrok in to za Hrastnik in Trbovlje. Občinski socialni urad pa je naročil delavskim predstavnikom, da popišejo vse siromašne družine; pri tem popisu pa se je ugotovilo, da je hrane potrebnih otrok nad 800. Vsekakor je želeli, da banovina zviša kredit še za 200 otrok. Pri popisu so pa matere izjavljale, da bi bilo družinam več pomagano, če bi dobile izkaznice za živila v toliki meri, kot znaša to hrana za enega oziroma po določitvi v poštev prihajajočih otrok. Tudi bi tako matere v skupnem gospodinjstvu zamogle več nuditi otrokom. Res je, da je kuhinja in dajanje hrane mogoče sedaj, ko so počitnice, ko se pa prične pouk, bo stala režija precej več, ker bo treba hrano razvažati na šole in je vsekakor priporočljivo, da dobe družine le izkaznice in si banovina pristihi upravne stroške, ki so potrebni za osobe kuhinje, družinam pa bi bilo tako več pomagano in tudi otrok bi bilo več obdarovanih. Posebno težko je materam pošiljati v kuhinjo male otroke same in jih morajo spremljati, ker so na potu do kuhinje obratne opasnosti za malčke.

Trbovlje. Pri beležki o razdeljevanju moke od strani občine je v zadnji številki nastala pomota. Delež je bil 1 in pol kilograma ne pa samo pol, kakor smo zapisali. To popravljamo na željo trboveljske občine.

Huda jama. V nedeljo 23. julija je gosp. poslanec Pavlič reduciranim rudarjem in njih družinam v Hudi jami razdelil nekaj obleke, nogavic itd. Za predmete večje vrednosti se je žrebalo, ker jih ni bilo toliko, da bi vsak dobil. Zbranih je bilo okoli 70 reducirancev, približno toliko radovednežev, ter mnogo otrok.

Hrastnik. Krajevni upravni odbor bratovske skladnice je imel v torek 18. julija t. l. v rudniški čakalnici sejo. Dnevni red je obsegal tri točke in sicer upokojitve, nezgodne rente in slučajnosti. Kakor znano, je bilo ob zadnji redukciji v rudniku reduciranih večje število starejših rudarjev z nad 30 letno službeno dobo. Zdravnik bratovske skladnice je predložil skoro vse za upokojitve, vendar pa jih je pri nadpregledu po šef-zdravniku okoli polovice (20—25) odpadlo. Upokojitve se pa sledeči: Baloh Franc, Dolinšek Jože, Štrikar Franc, Verjad Alojz, Vidmajer Jože, Vozlič Ignac, Vrbnik Andrej, Zalezina Martin, Tušek Ivan in Strniša Franc. Nadalje se priznajo vdovske in sirotinske pokojnine za Knez Marijo, Bostič Jožefo in Česnovar Ivano. — Nezgodne rente se deloma podaljšalo, največ pa znižajo in sicer: Domšek Ivan (podaljšanje za eno leto), Hribar Alojz (znižanje od 50 na 35%), Babič Martin (od 30 na 20%) in Ovčak Franc (od 50 na 40%) vsi za eno leto, nato bo vnovič pregled. Pri slučajnostih so se obravnavale razne aktualne zadeve, tako pravilnik za zobozdravljenje in drugo. Ugotovilo se je, da je finančno stanje bolniške blagajne ugodno; vsled

enotnega volivnega reda za vse zbornice zelo težka pot, ker temu močno nasprotujejo pokrajinske, industrijske in druge razmere v državi.

Cele stvari pa ne moremo zaključiti, ne da bi povedali tudi mi eno na račun tako zvanih »komorašev« ali oficijelnih marksistov, ki vladajo danes v delavskih zbornicah. Da si strokovni sindikati niti v načelu niso edini, nosi največjo krivdo sedanji režim v delavskih zbornicah. Da so si marksisti med seboj zelo razdvojeni in da si drug drugemu očitajo korupcijo in protidelavsko politiko v zbornicah, nam je dokaz, da so zbornice res močno zgrešile svoj smoter in značaj. Zlasti velja to za nekatere zbornice v južnem delu države, ki so postale pravcata molzna krava in izvršilni organ marksističnih sindikatov. Brez dvoma pa je tak osnutek volivnega reda, ki ga je po vsej verjetnosti izdelal sedanji režim v Delavskih zbornicah, dokaz, da se hoče ta režim tudi v bodoče obdržati na krmilu. S tem je komoraški režim sam dal priliko nacionalistom in marksističnim disi-

dentom, da kličejo v Delavske zbornice komisarijate, ker drugega izhoda iz tega pač ne vidijo. Marksisti, komoraši so sicer sigurni, da ministristvo ne bo ustreglo zahtevi po komisarijatih. Volivni red bo morala po zakonu najprej sprejeti skupščina Delavske zbornice, šele nato ga odobri ministristvo. V slučaju, da ga skupščina ne sprejme, ga tudi ministristvo ne potrdi.

Konferenca v Beogradu je bila po našem mnenju brezpredmetna, ker je bila postavljena že pred izvršeno dejstvo. Verjetnost je, da ministristvo po zaslišanju zastopnikov sindikalnih organizacij ne bo potrdilo volivnega reda, kakršnega bodo sprejele skupščine Delavskih zbornic, ki se bodo vršile v prihodnjem mesecu. S tem pa bo vprašanje volitev v Delavske zbornice zopet odgodeno. Ostalo bo sedanje stanje, izključeno pa ni, da bo tu ali tam postavljen komisariat.

NAROČI BESEDO!

česar bo le deloma in v okviru sredstev mogoče izvajati določila pravilnika za zobozdravljenje.

Hrastnik. Smrt ima pri nas letos bogato žetev; pobira staro in mlado. V zadnjem času nam je ugrabila Čeparlin Ivaa, v starosti 62 let in Česnovar Franca z 68 leti. Oba sta bila rudarska upokojenca. Preminul je nadalje gosp. Jože Roš iz znane narodne hiše. Služboval je kot učitelj na Dolu, pozneje je bil upravitelj v Turju, vsled bolezni pa je odšel že pred več leti v pokoj. Dosegel je komaj 55. leto starosti.

Kovinarji

Jesenice. Vsem organizacijskim zapuščnikom! V sredo 2. avgusta se bo vršil zapuščniški zbor ob 8 zvečer v običajnem prostoru. Na dnevnem redu so važna organizacijska in strokovna poročila. Nikdo ne sme manjkati, kajti poročila se bodo tikala vseh oddelkov!

Jesenice. Plenum obratnih zapuščnikov. V petek se je vršil tretji plenum obratnih zapuščnikov. Dnevni red: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje. 2. Poročila glavnega zapuščnika. 3. Poročila obratnih zapuščnikov. 4. Raznoterosti. Plenum se je pričel s tričetrturo zamudo. Tudi je zaradi odsotnosti zapuščkega tajnika morala odpasti 1. točka dnevnega reda. V poročilu glavnega zapuščnika kakor v poročilih posameznih zapuščnikov ser je zrcalil položaj delavstva, ki se stopnjema slabša, bodisi z izpreminjanjem akordnega ključa ali po zadržanju posameznih obratovodstev s pritiskom na produkcijo. Ves zapuščniški zbor je ugotovil, da bo kos svojim nalogam le, ako bo delavstvo še z večjo kompaktnostjo stalo za svojim zapuščnikom v oddelku. Sicer bodo zapuščniki samo zakoništa figura brez vrednosti za delavstvo. Na vprašanje k poročilu glavnega zapuščnika, kakšni so uspehi inspekcije o razmerah KID, je glavni zapuščnik pojasnil, da se je inspekcija izvršila v vseh treh tovarnah, ter da je bil na vsak oddelke poklican k pregledu obrata njegov zapuščnik. Gosp. inspektor je ugotovil mnogo nepravilnosti, ki se bodo morale odstraniti. V koliko se je že izvršil ukaz inspekcije, se trenutno ne da ugotoviti. Sklepe se: Vsak zapuščnik mora sestaviti pismeno poročilo o neizvršenem naročilu inspekcije. Vsa poročila se odpošljejo na merodajno mesto z zahtevo, da se to takoj izvrši. Da je marsikje krvavo potrebna sprememba, pričajo že besede gosp. inspektorja, ko je pred odhodom izjavil, da je uvidel nujno potrebo večkrat pregledati oddelke KID. Med drugim se je tudi sprejel sklep, da se uvede tedenski raport zapuščnikov, ter da se plenumi vršijo redno mesečno, kakor je to po zakonu predpisano. Zaradi odislih zapuščnikov v službo je plenum postal nesklepčen in se je zaključil z zahtevo, da se prihodnji skliče čez 14 dni.

Guštanj. Kruta smrt nam je ugrabila v cvetu let 26 letnega tovariša Ivana Museka. Uničila ga je tuberkuloza. Rajni je bil pred 2 letoma zaposlen v tukajšnji tovarni, a je bil vsled pomanjkanja dela odpuščten. Rajni tovariš Ivan je bil prava bela vrana med tukajšnjim delavstvom, bil je odkritega značaja, poln navdušenja za dobro stvar in vseskozi požrtvovalen. Vkljub žrtvam je ostal neomajno zvest svojim načelom. Kazal je v dejanju dovolj jasno vedno in povsod, da je katoliški delavec skoz in skoz, vendar je bil vkljub temu postal lankso leto žrtev črnega ovadustva. Takratni zapor po nedolžnem mu je nedvomno zelo pospešil konec njegovega mladega, upov polnega življenja, saj je že prej bil zelo šibkega zdravja.

Dragi tovariš! Naj ti podeli za tvoje nesebično delo Vsemogočni večno plačilo v nebesih! Ob spominu nate pa obljublamo pred vsem svetom, da bomo tudi mi ostali zvesti do smrti — vkljub morebitnim žrtvam — tvojim načelom, to je: načelom delavca-katoličana in slovenstvu!

Kemični delavci

Moste. Kemično delavstvo je že dalje časa v popolnoma brezpogodbenem stanju. Ko se je letos spomladi ustanovila strokovna skupina kemičnega delavstva, v katero se je včlanilo nad 60 kemičnih delavcev, je v prvo vrsto svojega delovnega programa postavila kolektivno pogodbo, s katero naj bi se na novo uredilo plačilno in delovno razmerje v tovarni. Naša skupina je izdelala osnutek take kolektivne pogodbe in je zanjo zainteresirala tudi marksistično organizacijo z namenom, da obe organizaciji predložita enotno pogodbo v imenu vsega delavstva. V ta namen se je pred kakimi tremi tedni vršila skupna seja obeh odborov in obratnih zapuščnikov. Navzoči tajnik Splošne de-

lavske zveze g. Jakomin je na tej seji izjavil, da mora o tem najprej obvestiti svoj centralni odbor, da se isti načelno izjavi, če je za sodelovanje in če je sploh oportuno, da se kolektivna pogodba predloži. Izjavil je dalje, da bo našo skupino o tem obvestil. Tako smo čakali obvestila zastoj. G. Jakomin si je dovolil igrati petelinčica in je kolektivno pogodbo predložil tovarni sam. Prepis iste pa je poslal nam in milostno pripomnil, da se bomo lahko udeležili razprave, ki jo bo sklicala Delavska zbornica in Inspekcija dela. Na čelo predložene kolektivne pogodbe je g. Jakomin navedel, da se pogodba sklene med podjetjem na eni in splošno delavsko zvezo na drugi strani. Naša strokovna skupina nima potemtakem pri tem nikakega opravka in želi g. Jakominu mnogo uspeha. Kemičnemu delavstvu pa to le v pojasnilo: Naša strokovna skupina kemičnih delavcev je številčno močnejša od Jakominove podružnice Splošne delavske zveze. Kljub temu smo smatrali za potrebno, da kolektivno pogodbo predložita sporazumno obe organizaciji, ker smo stali vedno na stališču, da mora delavstvo v zaščito svojih gmotnih interesov v tovarni nastopati enotno, ker le s tem lahko računa na uspehe. Posebno velja to

danes, ko je kapitalizem gospodar položaja. Postopanje Splošne delavske zveze obžalujemo in to tembolj, ker je s tem korakom napravila veliko neumnost, katere posledice bo zopet moralo nositi le delavstvo. Kemično delavstvo pa naj vzame na znanje, da strokovna skupina kemičnih delavcev nima ničesar skupnega s predloženo pogodbo. Mi bomo sodelovali le pri oni kolektivni pogodbi, ki jo bo sopodpisala naša strokovna skupina odnošno naša centrala. Če je g. Jakomin skuhal kašo, naj jo tudi sne. Zeleti bi bilo, da kemično delavstvo vendar enkrat spozna, da je treba s takimi prej ali slej pošteno obračunati.

Moste. Podpisana Marija Ločniškar se najiskreneje zahvaljujem kemičnemu delavstvu za podjeljeno podporo ob moji bolezni. — Marija Ločniškar.

Stavbiniški delavci

Ljubljana. Skupina pleskarjev sobo- in črkoslikarjev, Redni mesečni sestanek naše skupine bo kot običajno prvi četrtek v mesecu avgustu t. j. 3. avgusta ob 6 zvečer. Pridite vsi in točno. — Odbor.

Krekov liberalni prah - - -

Ali je to sploh mogoče? To vprašanje se mi je vsililo, ko sem čital v »Mladem Plamenu«, kaj piše revija za duhovnike »Vzajemnost« o Krekovem »liberalnem prahu«. »Vzajemnost« piše: »Če hočemo novo dobo katolicizma, se moramo tega liberalnega prahu, ki se nas drži, otresti... Naš dobri Janez Ev. Krek nam je tega liberalizujučega, posvetnjaškega duha nekoliko zapustil... S srcem je bil Cerkev globoko vdan, v praksi pa je bil malo lahek, posveten, svobodnjaški... Ta svobodnjaški in posvetnjaški duh je kriv, da je naša katoliška inteligenčna mladina tako čudna, komunistična, brez spoštovanja avtoritete in ne vem še kakšna.« (Podčrtal pisec.)

To je strašna obsodba človeka — duhovnika, kateremu se ima naše slovensko ljudstvo zahvaliti za gospodarski in versko kulturni preokret po združništvu, po delavskih organizacijah, po prosvetnih organizacijah, raznih kmetijskih organizacijah itd. — Ko je navdušeno dvignil med Slovenci zastavo krščanskega socializma, je zaživelo po vsej slovenski zemlji. Slov. kršč. soc. zvezo so pozneje neki krogi iztrgali iz vrst delavskih organizacij in iz nje naredili »Prosvetno zvezo«.

Dr. Krek je zamislil telovadno društvo »Orek«, ki ga je ustanovila »Kršč. soc. zveza« kot telovadno-prosvetni odsek. Ali je v dosedaj omenjenem delu morda Krekov liberalni prah?

Ali je Krekov pohujšljivi liberalni prah v tem, da je po njegovem prigovarjanju nastalo »Slovensko katol. delavsko društvo«, ki je odvrnilo marsikakega delavca od »komunizma«. Ali je zaslužil tako strašno obsodbo s tem, da je ustanovil »Jugoslovansko strokovno zvezo« kot kulturno in pa strokovno obrambeno organizacijo jugoslovanskega delavstva, in že z imenom te organizacije politično skupnost vseh južnih Slovanov. Ali se je pregrešil v smislu obtožitelja z njegovimi iskrenimi in duhovitimi govori na nešteti shodih in predavanjih, kakršnih narod pred njim ni nikdar slišal? Ali se Kreku računa v liberalni prah in dijaško pohujšanje dejstvo, da je kmeta rešil vsaj vaških oderuhov in ga učil gospodarske samostojnosti? Ali se Kreka drži liberalni prah zato, ker se je boril z vso dušo proti hinavstvu in za odkritosrčnost moža? Ali je bil morda preveč iskren bojevnik proti zatiranju Slovanov od strani Av-

strije? Ali se ga je držal zaradi tega pohujšljivi in nalezljivi liberalni prah, ker je bolj kot vsi drugi zahteval svobodo Cerkev in vere v državi? Ali je bil Krek morda pohujšljivec v tem, da je delavcem priporočal, da hodijo v nedeljah in praznikih k sv. maši in opravljajo dnevno kratko večerno molitev? Ali se je morda pregrešil z liberalnim prahom s tem, da je za Mohorjevo družbo spisal po smrti dr. Frančiška Lampeta Zgodbe sv. pisma? Ali je morda gospod pisec gornje klevete očitan »greh« našel v Krekovih člankih in spisih v »Slovencu«, »Domoljubu«, »Glasniku« in v »Naši moči« morda v »Katol. Obzorniku« ali pa v »Času« in raznih drugih revijah? Ali se morda dobi tovrsten spotikljaj v »Socializmu« ali pa v njegovih pismih in spisih, ki jih je izdal g. prof. Dolenc? Ali je bil njegov liberalni prah in pa študentovsko pohujšanje v Krekovem priprostem in neprisiljenem in res dušeskajočem občevanju z ljudstvom? Mogoče vidi kdo pohujšljiv prah v Krekovi veliki ljubezni in usmiljenosti in darežljivosti do siromakov? Morda pa tudi v njegovem ponosu in neupogljivosti napram mogočnejšem? Kaj pa, če bi bila njegova, največkrat edina, pa še tista zakrpana obleka znak liberalnega prahu? Morda je bilo pa njegovo politično obzorje pregrešno liberalno, saj se je boril proti ponemčevanju in radi avstrijsko-nemške politike in socialnega nazadnjaštva tudi proti velikemu in mogočnemu klerikalcu dr. Šusteršiču.

Ne, ne, gospoda! Krek je po svojih delih, verskih in narodnih, tako velik, da ga taki pljunki ne morejo doseči in mu zmanjšati zaslug za gospodarski, stanovski in narodni preokret slovenskega naroda. Nekaj drugega pa je, med ljudstvom in posebno med duhovništvom delati nerazporejenost proti Kreku, kar pomeni nerazporejenost posebno proti delavskim organizacijam, ki stoje na stališču krščanskega socializma in res krščanske pravičnosti, ki daje pravico »človeku« in ne brezvestnim kapitalističnim špekulantom in le-nuhom.

Krek je bil v svojem delu vesten. *Zahteval pa je za vse javno delo svobode, brez katere tudi katoliška Cerkev ne more vztrajati in delovati.*

Če je pa zaradi tega dr. Krek liberalno zaprašen grešnik, potem smo dolžni vsi, da zakličemo:

Slava dr. Kreku in njegovemu zaprašenemu liberalizmu! Jos. Gostinčar.

Pokojninski zavod za nameščence

Ker bo tovariše nameščence gotovo zanimalo stanje Pokojninskega zavoda, prinašamo v naslednjem kratkem izvleček iz njegovega poročila za leto 1932.

Številke nam povedo, da je 79.96 odstotkov vseh članov v Sloveniji, drugi pa so iz ostale države. Od aktiv je naloženega v nepremičninah preko 63 milijonov (od tega v nebotičniški grupi palač čez 33 milijonov) dinarjev. Od skupne postavke vseh posojil v znesku okrog 124 milijonov imajo zasebniki čez 59 milijonov dinarjev, ostalo pa banovine, občine in zadruga. Prispevkov je bilo v letu 1932 predpisanih in tudi vplačanih okrog 27 milijonov dinarjev. Celotno premoženje zavoda je znašalo koncem leta okrog 242 milijonov dinarjev.

Premijska rezerva je znašala koncem leta 254 milijonov dinarjev za obvezno zavarovanje, za neobvezno in višje pa okrog 16 milijonov. Med letom je število članstva padlo za 306, tako da je štel zavod koncem leta 9509 članov. Koncem leta je imel zavod 671 invalidskih in starostnih, 430 vdovskih rentnikov, 337 pa jih je prejemale vzgojni prispevek. Iz obveznega zavarovanja je bilo izplačanega na rentah v vsem letu skupno 7.628.000 dinarjev. Povprečna zavarovana plača moških članov je znašala na leto nad 25, ženskih pa nad 15 tisoč dinarjev.

Če preidemo ostalo poslovanje urada, pa se moramo vendar ustaviti ob njegovi gradbeni akciji. Tu pa moramo ugotoviti, da ni bila izpeljana ravno socialno, v interesu urada in širše javnosti. Poročilo poudarja, da je zgradil urad v Ljubljani 74 stanovanj ter 38 lokalov in pisarn. Če bi hotela uprava urada nekaj storiti za ublažitev krize, bi mnogo

bolje storila, da bi dala možnost postavitve okrog 150 enostanovanjskih hišic, proračunanih na 200.000 Din, mesto da je postavljala nebotičniški blok palač. Samo z denarjem, s katerim je pozidala blok palač, bi lahko še enkrat toliko napravila v smeri ublažitve stanovanjske krize, obenem bi pa prišlo tudi mnogo poštenih varčevalcev do lastnega doma. Če bi pa uporabila ves tozadeven kapital v tej smeri, bi pa napravila še več koristnega ne le v Ljubljani, ampak tudi drugod.

To in ono

V Avstriji pripravljajo ustavno reformo. Novo ustavo bo izdelal krščanski socialc bivši kancler dr. Ender. Država bo brzkone imela stanovsko-gospodarski ter kulturni parlament, nad katerima bo stal zvezni svet, obstoječ iz 30 zastopnikov, ki jih bodo imenovali vlada ter oba parlamenta.

V Združenih ameriških državah stavka okrog 30.000 delavcev. Predsednik Roosevelt hoče prisiliti delodajalce s svojo avtoriteto državnega glavarja, da bi prostovoljno pristali na te-le socialno politične odredbe:

Otroci izpod 14 let se odpuste. Delo mladotletnih oseb od 14 do 16 let trajaj maksimalno 3 ure. Nameščenci dobe 40 urni teden kot maksimum, tovarniški delavci pa maksimalno 35 ur na teden. V nobenem primeru delavci ne smejo delati več ko 8 ur na dan. Magazini morajo biti najmanj 52 ur na teden odprti. Določba o maksimalnem delu nameščencev in delavcev ne velja za podjetja in obrate z dvema delodajalcema v mestih izpod 2500 ljudi. Izjema je dovoljena le v mestih z živahno trgovino. Maksimalni teden ne velja tudi za posebne industrije, ki pa morajo nadurno delo posebej plačati. Plače nameščencev naj znašajo tedensko 12 do 15 dolarjev, mezde delavcev pa 14. Delodajalci se dalje obvezujejo, da ne bodo prodajali blaga po višjih cenah, kakor so bile 2. julija.

Pravijo, da so že dosedanje Rooseveltove odločbe ugodno uplivalo na celoten položaj. Delovni čas se skrajšuje, plače rastejo s prometom vred.

Praška nemško-nacionalna revija prinaša po-

ročilo bivšega Hugenbergovega sodelovca dr. Oberfohrna, ki se je v duševni zmedbi radi Hitlerjevcev sam ubil, o požigu nemškega parlamenta. Iz poročila sledi, da so požig parlamenta naročili Hitlerjevci, ki so za to uporabili tudi Vander Libeja, ki sploh ni komunist. Do istega rezultata je prišla tudi mednarodna raziskovalna komisija.

Dr. Srebrnič pred sodiščem. Radi škofovske okrožnice proti Sokolu je Sokol vložil tožbo tudi proti krškemu škofu dr. Srebrniču. Na prvi razpravi pa ni prišlo do razsodbe, ker je škofov advokat ugovarjal, da bi v procesu sodil sodnik, ki je sam član Sokola. Sodnik se je s tem zadovoljil vsled česar je bila razprava preložena.

Ljudsko glasovanje o znižanju plač uradnikov, je bilo v Švici dne 28. maja. Po osnutku zveznega zakona, naj bi se prejemki državnih uradnikov znižali za 7.5 odst. Glasovanje je ta predlog odbilo s 501.000, proti 404.000 glasovom. Strokovne organizacije so pri agitaciji proti osnutku porabile ves svoj aparat, ker so smatrale, da bi pomenila redukcija prejemkov uradništva, signal za splošno redukcijo plač. Demokracija torej le še ni popolnoma izšepala, kar bi radi nekateri hoteli dokazati.

Ravnatelj rudnika iz Zavržja Daskalovič Rista je nenadoma izginil, ker so prišli na sled, da je prikril lastniku podjetja okrog 4 milijone dinarjev. Zločinci se pojavljajo bolj in bolj v tako zvanih boljših krogih!

K I P I	MAVZOLEJI	UKLESAVANJE
RELIJEFI	GROBNICE	IN ZLATENJE
ORNAMENTI	NAGROBNI	N A P I S O V
CERKVENA IN	J A V N I	PORCELANSKE
STAVBNA DELA	SPOMENIKI	S L I K E
UMETNI KAMEN	OGRAJICE	SVETILJKE
OKVIRI ITD.	VAZE ITD.	POPRAVE ITD.

FRANJO KUNOVAR

KAMNOSEŠKO-KIPARSKO PODJETJE

POKOPALIŠČE SV. KRIŽ

L J U B L J A N A

Upton Sinclair: D O L A R J I

roman

Slučajno pa mu te skušnje ni bilo treba prestati. Parnik je pristal ob dvanajstih, to je bilo po mestnem času ob desetih in kake pol ure pozneje je Jed stal pred oglasno desko pri poslopju »Poste«, ko je prišel iz uredništva uslužbenec in nalepil naslednje poročilo:

»New York. Na carini so danes pridržali mrs. Thomas J. Ewarts iz Mountain Citya, ki je dospela s parnikom »Ruritania« iz Londona, ter jo preiskali. Pri njej so našli na telesu nekaj dragocenega nakitja, ki ga ni javila. Med zaplenjenimi predmeti je tudi dvojen niz biserov in številni diamanti, ki so bili vsi všiti v njeno obleko. Carina pravi na podlagi prvega pregleda, da ceni vrednost draguljev vsaj na sto tisoč dolarjev.«

Jed se je obrnil in brž izginil. Moral je obstati in se prijeti za pisemski nabiralnik na oglu. Najmanj sto tisoč dolarjev! Carina bo znašala osemdeset tisoč in Jedov del dvajset tisoč. Njegova sreča je bila ustvarjena. Zmagal je!

12. poglavje.

ISKALEC OLJA.

I.

Strašno razburjenje v »družabnih krogih« — to se pravi, ne samo med bogataši, ampak tudi med desettisoči zjedalcev in bralcev časniških čenč. »Post« je prinesla vest na prvi strani z najdebelejšim napisom v samih velikih črkah:

VODILNA DAMA IZ DRUŽBE ZASAČENA NA CARINI! DRAGULJI SO BILI SKRITI V NOGAVIČNI PODVEZI, A SO JIH NAŠLI!

Brzobjavno poročilo so izpopolnjevale najrazličnejše podrobnosti o Warrennerjevi in Ewartsovi družini, o njihovih zvezah, o njihovem imetju in o prejšnjih nezgodah. Jed je pozneje zvedel, da je bil med bankirjem Ewartsom in med »T. Yjem, izdajalcem »Poste« političen spor. Zaradi tega si je bilo možno razlagati »napetost« poročila.

Nekdo je prišel z izvodom jutranje izdaje opoldne h kosilu in zdaj se je udrlo strahovito blebetanje in klepetanje! Vse te bogate babe neprenehoma tihotapijo, ponavadi se jim posreči, to pot pa je eni spodletelo. Nekdo jo je moral ovaditi, najbrž je na parniku govorila neumnosti, kaj bo zdaj naredila? Ali jo bodo zaprli? Koliko bo morala plačati? Ali jo bo pa »pliv« družine oprostil? Gostje niso imeli nič vesti, Jed in Liza sta bila pa tiho, — niti besede ne zdaj ne v bodoče!

Jed ni brez nemira pričakoval današnjega svidenja z gospodarjem, a videl je potem, da je bilo čisto nepotrebno, da se je razburjal. Stari Warrenner je sprejel vest o nezgodi svoje najstarejše hčere s čudovito hladnokrvnostjo. Saj je polnoletna, je dejal, in če hoče med tihotapece, je to njena stvar. Razmerje starega gospoda do moralne strani vse zadeve je bilo osupljivo, — Jed tega ni nikakor mogel slutiti v naprej. Stari Warrenner ni menil, da je hči hotela državo okraštiti, temveč se mu je zdelo, da je država okradla njegovo hčer. Davek na uvožene predmete je pravo nasilje, ki nasprotuje vsemu naravnemu pravu. Davek na vrednost zemljišč je upravičen, ker je zemlja naravni dar; industrijski in obrtni izdelki, kakor na primer obdelani dragulji, so pa plod človeškega dela in država nikakor nima pravice, da bi komu jemala sadove njegovega dela. Jed je spoštljivo poslušal vse, kar mu je stari gospod razlagal v odmoru med dvema telefonskima razgovoroma.

V Kreveti knjižnici bodo izšle letos te-le knjige: Miško Kranjec: PREDMESTJE — roman iz Ljubljane; Mirko Javornik: CRNI BREG — roman iz rudarskih revirjev; Upton Sinclair: DOLARJI — roman I. del.